

LÄNSSTYRELSEN I
GÄVLEBORGS LÄN

BEVIS

Intill denna dag har något
överklagande över detta
beslut inte kommit in till
länsstyrelsen/1993-03-16

I tjänsten

Gunilla Sandblom

Byggnadsminnesförklaring av Ede såg, fastigheten Ede
11:14, Delsbo socken, Hudiksvalls kommun.

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Ede såg har
väckts den 11 september 1992 av länsstyrelsen. För-
slag till skyddsföreskrifter har remitterats samma
datum.

Fastighetens ägare, har den 11
oktober 1992 skriftligen godkänt byggnadsminnesför-
klaring med föreslagna skyddsföreskrifter.

Byggnadsnämnden i Hudiksvalls kommun har genom be-
slut den 24 september 1992 tillstyrkt förslaget till
byggnadsminnesförklaring.

Riksantikvarieämbetet har den 18 november 1992 god-
känt förslaget till byggnadsminnesförklaring med
tillägget att "rälsspår och andra anläggningar utom-
hus samt damm och kanal får inte förändras eller tas
bort". Tillägget har förts in som punkt 3) i skydds-
föreskrifterna.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1 § kul-
turminneslagen Ede såg, fastigheten Ede 11:14, Dels-
bo socken, Hudiksvalls kommun för byggnadsminne och
meddelar enligt 2 § samma lag skyddsföreskrifter
enligt bilaga 1.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnads-
dens underhåll. Även Läns museet kan rådfrågas.

Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3
kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till änd-
ring av byggnadsminne.

Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta be-
slut omedelbart även om det överklagas.

Bilaga
Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer

Ink. 1993-03-19

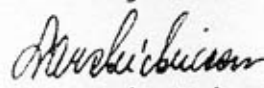
Dnr: *49/93*

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	POSTGIRO
801 70 GÄVLE	BORGMÄSTARPLAN	026-17 10 00	026-62 42 95	3 51 91-6

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga 2.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Eric Ericsson, jämte ledamöterna Jens Alvarsson, Axel Andersson, Bengt Björkman, Thomas Ekenblad, Håkan Larsson, Inger Schörling, Birgit Wallström, Håkan Vestlund, Stig Wigren, Ingemar Kalén, Berndt Söderström och Eva Rennerfelt.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangrost, samt antikvarie Margaretha Sundberg, föredragande.

Lars Eric Ericsson

Margaretha Sundberg
Antikvarie

Kopia till

Riksantikvarieämbetet, delgivning
Byggnadsnämnden i Hudiksvalls kommun
Kulturnämnden i Hudiksvalls kommun
Länsmuseet
Hälsinglands museum
Inskrivningsmyndigheten vid Hudiksvalls tingsrätt
Fastighetsregistermyndigheten
Planenheten

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	POSTGIRO
801 70 GÄVLE	BORGMÄSTARPLAN	026-17 10 00	026-62 42 95	3 51 91-6

EDE SÅG
Ede 11:14
Delsbo socken, Hudiksvalls kommun

Stömneån rinner genom Delsbo samhälle mellan sjöarna Stömnesjön och Avasjön. Ån är en knapp kilometer lång och har en fallhöjd på ca 16 meter. Vattenkraften i ån har utnyttjats alltsedan 1500-talet till kvarnar, smedjor, sågar, linberedningsverk och så småningom även kraftstationer. Bonden Per Persson uppförde 1923 hyvleribyggnaden vid Ede såg och hyvleri. Där installerades först en cirkelsåg där virket till den stora sågbyggnaden sågades samma år. I sågen installerades en ramsåg från Bolinder i Stockholm. Per Perssons morfar hade köpt en kvern och Årättheterna på platsen redan 1875. Marken för sågen och den intilliggande skåkten och kvarnen tillhörde det stora stamhemmet fram till 1965 då den nuvarande

köpte sågen och tomtens avstyckades. Anläggningen har bestått av den stora sågbyggnaden, ett hyvleri, ett virkesförråd, en byggnad med matsal för arbetarna, brädgård, rälsspår, damm och en grävd kanal. Dammen anlades på gammal åkermark och kanalen dit grävdes för hand. Jordmassorna från kanalen lades upp kring dammens kanter.

Både matsalsbyggnaden och hyvleriet har tyvärr brunnit men övriga anläggningen är helt intakt och i fullt brukbart skick. Den har varit igång periodvis ända fram till idag.

Produktionen vid sågen såldes till största delen utanför Delsbo och fraktades med järnväg först till Ljusdal för vidare transporter till bestämelseorten. En del av virket såldes också till snickerifabriker på orten och till enskilda. Bönder med egen skog kunde komma med timmer och "byt" mot sågat virke.

Arbetet i sågen pågick oftast under våren och fram till slättern skulle börja. Då fick de anställda vid sågen ofta övergå till slätterarbetet. På hösten började sedan arbetet i hyvleriet.

Sågbyggnaden är uppförd i två våningar i resvirke och klädd med liggende fasspont. Taket är täckt av

tvåkupigt tegel. Ett uppfodringsverk leder från dammen till övre våningen på östra gaveln. På detta drogs timret som skulle sågas upp till ramsågen.

Arbetsplatsen på övre våningen är helt öppen upp till takåsen. Här finns sågramen, torrklyven, kantverket och en vedkap samt rälis och vagnar för transporter av det färdiga virket. Ramsågen är tillverkad av Bolinder i Stockholm. Anläggningen drevs av en turbin på 50 hkr. Den är inrymd i ett turbinhus som är utbyggt på sågens nordöstra hörn.

Ede såg är mycket representativ för sågar från tidigt 1900-tal. Sågar från denna tid har funnits i stort antal i länet men är idag rivna eller förfallna varför bevarandet av Ede såg är angeläget för att belysa en viktig epok i regionens industrihistoria. Dessutom utgör sågen en viktig del i området med småskalig industri kring Stömneån och det större området av riksintresse för kulturmiljövården vilket omfattar Delsbo och Bjuråkers centralbygder.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

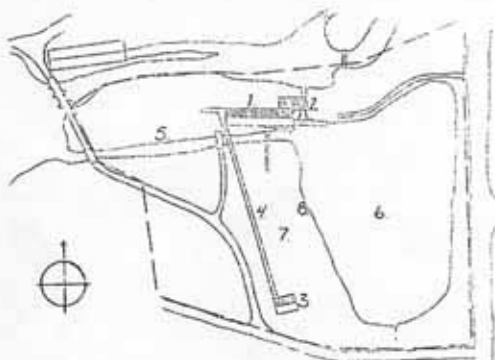
Skyddsområdet

omfattar delar av fastigheterna Ede 11:14, Källbergsbo 9:1, samfälligheten för Ede by och samfälligheten Stömneån enligt karta.

Skyddsföreskrifterna

gäller samtliga på kartan angivna anläggningar och byggnader.

- 1) Byggnaderna får inte rivas, flyttas, ombyggas eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
- 2) I byggnadernas inre får ingrepp i stommen inte göras, ej heller ändring av eller ingrepp i sågverkets maskineri eller annan fast inredning och utrustning.
- 3) Rälsspår och andra anläggningar utomhus samt damm och kanal får inte förändras eller tas bort.
- 4) Byggnaderna och samtliga anläggningar utomhus skall i samråd med länsstyrelsen underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 5) Skyddsområdet skall värdas på ett sådant sätt att anläggningens karaktär och utseende inte försvakas. Inom skyddsområdet får ytterligare byggnader inte uppföras utan länsstyrelsens tillstånd.

1. Sägbyggnaden	5. Grävd kanal
2. Turbinhuset	6. Damm
3. Magasinsbyggnaden	7. Brädgård
4. Rälsspår	8. Plats för timmerupplag

Streckad linje anger gräns för skyddsområde.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut skall Ni göra det skriftligen hos Kammarrätten

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till länsstyrelsen (som sedan skickar det vidare tillsammans med länsstyrelsens handlingar).

Överklagandet måste ha kommit in till länsstyrelsen inom

- tre veckor från den dag Ni fått del av beslutet
- tre veckor från
- två månader från
-

Om överklagandet inte kommer in i rätt tid kan det inte tas upp till prövning.

I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut Ni överklagar (datum och diarienummer), vilken ändring Ni vill ha och de skäl Ni anser att Ni har för ändringen samt namn, postadress och telefonnummer.

Skrivelsen skall undertecknas.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är

Länsstyrelsen
801 70 GÄVLÉ

Telefonnummer
026/17 10 00